

Pfv.I.20.861/2014/2.szám

A Kúria a dr. Hatvani Miklós ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kövesdi Balázs ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű és III. rendű alperesek ellen tartási szerződés megszüntetése iránt a Szekszárdi Városi Bíróságon 5.P.20.863/2011. szám alatt folyamatban volt és a Szekszárdi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Pf.20.004/2013/10. számú ítéletével kiegészített 3.Pf.20.004/2013/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által 33. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Kúria a Szekszárdi Törvényszék 3.Pf.20.004/2013/10. számú ítéletével kiegészített 3.Pf.20.004/2013/4. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesek részére együttesen 50.000 (Ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint rójon le leletezés terhe mellett 8 nap alatt 50.000 (Ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Az eltartott a 2006. szeptember 5-én kötött tartási szerződéssel a III. rendű alperestől származó unokái, az I. és II. rendű alperes tulajdonába adta a gy-i 1. helyrajzi számú szántó és erdő ingatlana 86159/153063 tulajdoni illetőségét, valamint a gy-i 2. és 3. helyrajzi számú ingatlanait. Az alperesek mint eltartók vállalták, hogy az eltartott ételmezéséről, ápolásáról, gyógykezeltetéséről, lakrésze és ruházata tisztántartásáról, lakása fűtéséről, halála után pedig tisztességes eltemettetéséről gondoskodnak. A tartási szerződéssel tulajdonba adott ingatlanok értékét a felek 12.500.000 forintban határozták meg.

Az eltartott 2006. szeptember 7-én a korábbi szerződéssel le nem kötött ingatlanaira a másik gyermekétől (a jogutód felperestől) származó - perben nem álló - unokáival is tartási szerződést kötött, amelyben holtig tartó tartása fejében a szerződésben megjelölt ingatlanait az eltartók tulajdonába adta, haszonélvezeti joga fenntartása mellett. A szerződésben az eltartott nyilatkozott arról, hogy az I. és a II. rendű alperessel mint eltartókkal is tartási szerződést kötött, egyúttal kijelentette, hogy a „P.-unokák éppen úgy kötelesek tartását biztosítani, mint a jelenlegi eltartók, azaz a tartási szolgáltatások a mostani és a korábbi eltartói között egyenlő arányban oszlanak meg.”

A tartási szerződések megkötésekor az eltartott önmaga ellátására képes volt, egészségi állapota azonban 2011-re megromlott, életének utolsó három hónapjában folyamatos gondozásra és tartásra szorult, ezt a jogutód felperes és családja biztosította számára.

Az eltartott felperes keresetében kérte a 2006. szeptember 5-én kötött tartási szerződés megszüntetését arra hivatkozással, hogy az alperesek a szerződésben vállalt kötelezettségeiknek - ritka kivételtől eltekintve - még kifejezett kérésére sem tettek eleget és a teljesítésre történő ügyvédi felszólítás sem vezetett eredményre. Előadta, hogy az alperesek szerződésszegése miatt a tartási szerződés fenntartásához már nem fűződik érdeke, az életjáradéki szerződéssé történő átváltoztatás pedig nem jelent megoldást, mivel természetbeni tartásra szorul.

Az eltartott 2011. december 28-án elhunyt. A jogutód felperes perbelépését követően perbe vonta testvérét, az I. és II. rendű alperes anyját. Módosított keresetében kérte, hogy a bíróság a keresetlevél beadása napjával szüntesse meg a 2006. szeptember 5-én kötött tartási szerződést és állapítsa meg: a tartási szerződéssel átruházott ingatlanok az ő és a III. rendű alperes mint törvényes örökösök „hagyatékát” képezik. Kérte, hogy a perbeli ingatlanok vonatkozásában a bíróság törölje az I. és II. rendű alperes tulajdonjogát és intézkedjen az ő 1/2 tulajdonjoga bejegyzése felől. „Nem ellenezte” a III. rendű alperes tulajdonjogának a bejegyzését sem, egyben kérte tűrésre kötelezését.

Az I. és II. rendű alperes azzal védekezett, hogy a szerződéskötéskor az eltartottal úgy állapodtak meg, hogy az általuk vállalt szolgáltatásokat az eltartott majd mindenkori állapotának és rászorultságának függvényében fogja kérni és ez a megállapodás az eltartott jogi képviselőjétől kapott felszólításig működött is. Az eltartott még a perindításkor is képes volt magáról gondoskodni, csak a tűzifa beszerzésében és hazaszállításában kért segítséget, ezeket a kéréseket teljesítették is. Ezen kívül

negyedévente elvitték az eltartottat nagybevásárlásra és ruhavásárlásra, 2009-ig pedig részt vettek a konyhakertje művelésében és kaszáltak is nála. Tartási kötelezettségeinek teljesítésében a III. rendű alperes is közreműködött: a nehezen vagy nem mosható ruhákat, textileket (pl. függöny) tisztán tartotta és az eltartott gyógyszereinek beszerzéséről is gondoskodott. 2009-től az eltartott a helyi napközi otthonba járt ebédelni, ezért akkortól csak a hétvégi étkezést kellett megoldani. Vasárnaponként a III. rendű alperes húslevest, húsételt és süteményt vitt az eltartottnak, a disznóöléseknél pedig kóstolót. Családi ünnepekkor az eltartott náluk ebédelte.

Az alperesek azzal is védekeztek, hogy mivel az eltartott a másik gyermekétől származó unokáival is tartási szerződést kötött, a helyzet annyiban speciális volt, hogy a tartási kötelezettség egymástól függetlenül két családot is terhelt, ezért az eltartott szabad akaratára volt bízva, hogy melyik családtól kér teljesítést. Ilyen körülmények között viszont nem eshet a terhükre, hogy nem teljesítettek olyan tartási szolgáltatásokat, amit az eltartott a másik családtól kért. Előadták, hogy 1994-ben az eltartott kárpótlási jegyeket kívánt ajándékozni a gyermekeinek, így a tartási szerződés tulajdonképpen csak jogcím volt arra, hogy ez az ajándékozási szándék teljesedésbe menjen. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a tartási szerződés más jogügyletet leplezett, mivel a szerződő felek akarata a tulajdon-átruházásra és a tartásra irányult, ez utóbbira annyiban, hogy ha az eltartottnak szüksége van segítségre, a rendelkezésére állnak. Mindezekre tekintettel a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az indokolásban kifejtette, hogy a Ptk. 589. § (2) bekezdése értelmében a tartási szerződés megszüntetése olyan végső eszköz, amelyet csak akkor lehet alkalmazni, ha a szerződés fenntartása lehetetlenné vált és célja a szerződés módosításával sem valósítható meg. A szerződés teljesítése során a Ptk. 277. § (2) bekezdése szerint a szerződő felek együttműködésre kötelesek, amelynek a tartási szerződés esetében mindkét fél részéről arra kell irányulnia, hogy a szerződés eredeti rendeltetését be tudja tölteni. Ezért a perbeli esetben ha az eltartottnak nem volt elegendő vagy nem volt megfelelő az I. és II. rendű alperes részéről nyújtott szolgáltatás, úgy fel kellett volna őket szólítania a szerződésszerű teljesítésre. A beszerzett - javarészt ellentmondó - bizonyítékokból azt lehetett megállapítani, hogy a tartási szerződés megkötését követően az eltartott még évekig nem szorult gondozásra és a szerződéses kapcsolat első öt évében nem is kifogásolta a szolgáltatások elégtelenségét. Így az alperesek terhére nem állapítható meg olyan súlyú kifogásolható magatartás, amely a szerződés megszüntetését indokolná. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra is, hogy a mindkét családdal megkötött tartási

szerződés arra is utalhat, hogy az eltartott ilyen módon kívánta halála esetére a vagyona későbbi sorsát rendezni.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indokolásban a tényállás kiegészítésével megállapította, hogy a 2006. szeptember 5-én és 7-én megkötött tartási szerződésekkel az eltartottnak kétirányú szándéka volt. El kívánta érni, hogy mindkét gyermeke, illetve leszármazói kapják meg a vagyonának egy részét, ugyanakkor szándéka arra is irányult, hogy biztosítsa saját maga ellátását arra az időre, mikor erre szüksége lesz. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutott, hogy azokban a teendőkben, amikben az eltartott segítségre szorult, 2011 őszéig mind a felperes családja, mind az alperesek családja részt vett, ha ezzel kapcsolatos igényét az eltartott felőlük jelezte. Arra nyilvánvalóan nem volt szükség, hogy egyidejűleg mind a két család ugyanazokat a szolgáltatásokat nyújtsa, így az eltartott választhatta meg, hogy kitől várja a szerződésben foglaltak teljesítését. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy azok az eltartók nyújtották a tartási szolgáltatást, akiknek az eltartott szólt. Az eltartott személyes előadása során maga is utalt arra, hogy egyes szerződési kötelezettségeket az alperesek teljesítettek, ezért a tartási szerződés megszüntetésére a felperes által megjelölt okból nem kerülhet sor.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet arra hivatkozva, hogy az eljáró bíróságok iratellenesen és a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy az I. és II. rendű alperes bizonyította, hogy a tartási szerződésből eredő kötelezettségének elvárható szinten eleget tett. Sérelmezte, hogy nem értékelték azokat a lényeges ellentmondásokat, amelyek az alperesek védekezése és az őket támogató tanúk vallomása között feszült. Például hivatkozott arra, hogy az I. rendű alperes azt állította, hogy azért nem végeztek tartási szolgáltatásokat, mert az eltartott nem igényelte ezeket, ennek a védekezésnek azonban gyökeresen ellentmondott a tanúk vallomása: a tanúk ugyanis azt látták, hogy az alperesek rendszeren tartási szolgáltatásokat végeztek az eltartott javára (ablakot pucoltak, függönyt mostak, az udvart gondozták, bevásárolni vitték az eltartottat). A felperes álláspontja szerint az eljáró bíróságok arra sem voltak figyelemmel, hogy a per célja nem annak megállapítása volt, hogy az ő családja milyen szolgáltatásokat nyújtott, hanem azt kellett volna bizonyítani, hogy az I. és II. rendű alperes elfogadható szinten teljesített. Ez azonban még akkor sem vezetett volna eredményre, ha a III. rendű alperes tevékenységét teljesítési segédként lehetne értékelni a javukra, de erre nem volt mód, mivel a III. rendű alperes nem volt szerződő fél. A felperes figyelemre méltónak találta azt is,

hogy az eljáró bíróságok a II. rendű alperest a perben nem nyilatkoztatták, pedig erre a szerződéskötés körülményeinek tisztázása érdekében is szükség lett volna, mivel adat merült fel arra, hogy a II. rendű alperes jelen sem volt a szerződés aláírásánál. Az I. és II. rendű alperes nem bizonyította, hogy szerződéses kötelezettségeit teljesítette, az eltartott időközben bekövetkezett halála pedig a tartási szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítását kizárta, ezért a felperes álláspontja szerint a tartási szerződés megszüntetésének van helye. Mindezekre tekintettel „a kereseti kérelem szerinti döntés meghozatalát”, másodlagosan pedig az eljáró bíróságok új eljárásra utasítását kérte.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Arra hivatkoztak, hogy a felperes nem jelölt meg olyan jogszabálysértést, vagy iratellenes megállapítást, amely az ítélet felülvizsgálatát megalapozná. Álláspontjuk szerint az eljáró bíróságok a tényállást felderítették és a rendelkezésre álló bizonyítékokból helytálló jogi következtetést vontak le akkor, amikor a felperes keresetét elutasították. Kifejtették, hogy mivel az eltartott mindkét gyermekének a leszármazóival tartási szerződést kötött, így önmagában az a körülmény, hogy az egyik féltől kéri, fogadja el a tartást, nem eredményezheti azt, hogy a másik szerződést a tartási szolgáltatások nem teljesítése miatt meg lehetne szüntetni. Erre azért sincs jogi lehetőség, mert a perben bizonyítást nyert, hogy a tartásban nem csak a felperes és családja, hanem ők is közreműködtek. Azzal is érveltek, hogy az eltartott tartási szerződések megkötésében megnyilvánuló ügyleti akaratára, az elsőfokú bíróság által helyesen észlelt vagyonelosztási szándékra is figyelemmel kell lenni a jogvita elbírálásánál.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálata jogszabálysértésre hivatkozással kérhető. E jogszabályhelynek a Pp. 275. § (3) bekezdésében foglaltakkal való együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés megvalósulása.

A felperes felülvizsgálati kérelmében lényegében a bizonyítékok mérlegelését [Pp. 206. § (1) bekezdés] támadta: a bizonyítékok felülmérlegelését és tényállításának megfelelő ítéleti tényállás megállapítását kérte.

A jogerős határozatban foglalt tényállás megállapítása azonban csak akkor lehet az ügy érdemi elbírálására kiható, a jogerős ítélet felülvizsgálatát megalapozó szabálysértés, ha az eljáró bíróságok a

bizonyítékokból nyilvánvalóan okszerűtlen, logikailag ellentmondásos következtetésre jutnak, vagy iratellenes megállapítást tesznek. Az adott ügyben azonban az első- és a másodfokú bíróság helyesen állapította meg a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tényeket és körülményeket. A beszerzett bizonyítékokból aggálytalanul megállapítható volt, hogy az eltartott a 2006. szeptember 5-i és szeptember 7-i tartási szerződéseket azzal a szándékkal kötötte, hogy amennyiben majd tartásra és gondozásra szorul, abban az I. és a II. rendű alperes, illetve a másik gyermekétől származó unokái a segítségére legyenek. Mivel azonban a szerződésszerű tartás mindkét eltartói kör kötelezettsége volt, az eltartott választhatta meg, hogy a szükséges szolgáltatásokat kitől kéri. Erre tekintettel a felek közötti jogvita eldöntése szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy az eltartó alperesek az eltartottat teljes körűen eltartották-e, hanem annak, hogy az eltartó alperesek teljesítették-e azokat a tartási szolgáltatásokat, amelyeket az eltartott tőlük igényelt. Az eltartott 2011 őszéig nem szorult tartásra és gondozásra, csak egyes teendőkben (pl. a tűzifa beszerzésében) kellett segítséget igénybe vennie és ezekben a peradatok szerint - az eltartott igénye szerint - az alperesek több esetben részt is vettek.

Kétségtelen tény, hogy az eltartott 2011 őszéig többségében, egészségi állapota megromlása után pedig kizárólag a jogutód felperes családjától igényelte a tartást és gondozást, ez azonban nem jelenti azt, hogy az I. és II. rendű alperes nem teljesítette volna azt a tartási szolgáltatást, amit az eltartott tőlük kért. Az elvárt tartás elmulasztására csak a keretlevélhez csatolt ügyvédi felszólítás utal, de sem ebből, sem az eltartott - lényegében az eltartókkal való elégedetlenségét és a család ezen ágával való rossz viszonyt taglaló - személyes előadásából nem állapítható meg, hogy az eltartott mikor, milyen szolgáltatásokat kért eredménytelenül az eltartó alperesektől és erre vonatkozóan az érdektelennek tekinthető tanúk vallomásában sincs adat.

A fentiekre figyelemmel az eljáró bíróságok a bizonyítékok okszerű értékelésével, a másodfokú bíróság által kiegészített, helyesen megállapított tényállás alapján jogszerűen döntöttek úgy, hogy a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 589. § (2) bekezdésére alapított kereset alapján a tartási szerződés megszüntetésének nincs helye. Az I. és II. rendű alperes elleni kereset elutasítása folytán a III. rendű alperes elleni keresetnek nem volt jogalapja, így e keresetet is el kellett utasítani.

A felperes felülvizsgálati érvelésével szemben a Kúria rámutat arra, hogy az alperesek azon tényállításai, hogy egyfelől az eltartott a még megtartott egészségi állapotában nem igényelt tőlük különösebb tartási szolgáltatásokat, másfelől pedig bizonyos szolgáltatásokat így is teljesítettek részére, nem egymásnak ellentmondó, hanem egymást kiegészítő tényállítások voltak, így

ezek együttes figyelembe vétele az ítéleti tényállást nem tette megalapozatlanná. Az alperesek teljesítésével kapcsolatos ellentmondó előadásoknak és tanúvallomásoknak pedig azért nem volt döntő jelentősége, mert annak bizonyítására, hogy az I. és a II. rendű alperes az eltartott által tőlük igényelt szolgáltatások teljesítése körében milyen módon járt el, nem voltak alkalmasak. Ugyanebből az okból nem volt jelentősége annak sem, hogy a III. rendű alperes által nyújtott szolgáltatások figyelembe vehetők voltak-e az eltartó alperesek javára; az azonban nem vitás tény, hogy ezeket az eltartott elfogadta és az I. és II. rendű alperessel kötött szerződése teljesítése körében nem kifogásolta. A szerződéskötés körülményeinek perbeli tisztázására pedig azért nem volt szükség, mert a szerződés érvénytelenségére sem az eltartott, sem a jogutód felperes nem hivatkozott.

A fentiekre tekintettel a Kúria a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet - a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a Kúria a felperest kötelezte a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése, a 79. § (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-a alapján - a csatolt ügyvédi megbízási szerződésben foglaltakra figyelemmel - az alperesek felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezés az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdésén és 74. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. július 9.

dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, dr. Erőss Monika s.k. előadó bíró, dr. Kiss Gábor s.k. bíró